

WAGNERIANA CATALANA Nº 30 ANY 2009

TEMA 3: OBRES. 3.8: DIE MEISTERSINGER VON NÜRNBERG

TÍTOL: PERSONATGES SECUNDARIS EN L'OBRA DE RICHARD WAGNER.

DAVID, DE 'ELS MESTRES CANTAIREs DE NUREMBERG'

AUTOR: *Ramon Bau*

*Si Wagner hagués estat un compositor d'òpera italiana clàssica, **David** tindria el típic paper de bufó, el personatge més aviat graciós del que tant se n'abusa en l'òpera més o menys còmica i molt més en les sarsueles i operetes.*

Els Mestres Cantaires només van ser parcialment 'comèdia' en la seva primera versió de 1845, quan, després d'acabar el '**Tannhäuser**', Wagner pensa en una 'comèdia satírica' a l'estil grec, perquè en la tragèdia grega normalment, després d'una tragèdia s'escrivia una comèdia satírica de temàtica semblant. La idea era tractar amb certa clau d'humor el tema de la renovació en l'Art i continuar el debat de la *Wartburg* sobre 'l'essència de l'amor' amb un debat de Mestres Cantaires sobre 'l'essència de l'Art'.

Richard Wagner, però quan es decideix a reprendre el tema el 1861 després del '**Tristany**', ja no vol fer una comèdia sinó expressar una tragèdia sobre la Renúncia (implicant els seus propis sentiments de renúncia a Mathilde Wesendonck), si bé mantenint la base inicial, que conté cert caràcter popular i humorístic. Per tant, el personatge de **David** és una barreja del personatge còmic dins d'una tragèdia profunda, que li dona un aspecte molt més humà.

El personatge de **David** en l'obra de Wagner té dues missions bastant distintes i clarament definides en cada una de les seves intervencions.

Per una part, **David** serà l'eix de la suau comicitat de l'obra, però sense estar basada en el ridícul ni en actuacions extremes, com és el cas de **Beckmesser**, sinó precisament en mostrar un personatge humil, popular, que lluita entre l'amor sincer a **Magdalena** i **Sachs**, i el seu humà egoisme natural.

Podem veure aquesta faceta des de l'inici, quan **Magdalena** li encarrega que ensenyi a **Walther** les normes per arribar a ser Mestre (Acte I, Escena I):

MAGDALENA

*Guiar-vos pot David;
deixeu que us ho expliqui.*

*David, em sents, company estimat?
Voldràs donar consells al cavaller?
Els dolços més bons per tu guardaré,
i coses millors que tu estimes,
si avui el fas sortir Mestre.*

L'al·licient és un bon cistell de menjar, no una promesa d'amor o de carícies, doncs **David** té en el seu estómac un gran amic a qui complaure. Aquest cistell no és tant sols quelcom simbòlic, sinó molt real, com es veu en l'Acte II, Escena I, quan **Magdalena** arriba a saber el resultat de les gestions de **David** sobre la prova de **Walther**. **Magdalena** arriba i el primer que fa, és ensenyar-li el cistell d'aliments que constitueix el premi.

MAGDALENA

(Ensenyant-li el cistell.)

*És bo el que et duc. Mira aquí dins:
pel meu dolç estimat serà.
Abans de tot, què ha estat d'aquell noble?
Li has dat bons consells i ha estat admès?*

Quan s'assabenta que **Walther** ha estat rebutjat la reacció és immediata, al davant dels **Aprenents** companys de **David**:

MAGDALENA

(Retirant el cistell vers el que David allargava la mà.)

*Mira i no toquis,
res vull dar-te.*

Déu meu! Nostre noble perdut!

(Se'n torna a casa. David la segueix amb la mirada.)

UNS APRENENTS

(Que han escoltat la conversa, s'apropen a David com si anessin a felicitar-lo)

Bé, bé, el jove ja és promès,

feliç se'l veu festejar!
Tot ho hem entès i vist ben clar:
la que el seu cor estima
fins perdre la vida,
no vol del cistell res donar-li.

Si l'amor d'aquesta parella singularment popular és profund i sentit, no és com la de **Tristany i Isolda**, fora de Lloc-Temps, sinó una cosa més terrenal i concreta... li entregarà el cor, però no el cistell d'aliments.

La intervenció còmica de **David** quan ataca furiosament **Beckmesser**, és la base necessària pel precís final del segon acte, amb la baralla dels aprenents.

DAVID

*(Ha obert la finestra que està junt a **Beckmesser**.)*

Què passa aquí?

*(Veient **Magdalena** a la finestra.)*

Qui veig allí!

*La **Lena** és, ho veig ben clar.*

Déu meu! Ell fou?

Per ella ha vingut?

Serà que l'estima

més que no a mi?

Espera i veuràs,

m'hauràs de sentir!

Ton cant, el diable s'endurà!

*(**David**, armant-se amb un garrot, surt per la finestra, arrenca el llaüt a*

***Beckmesser** i es llença sobre ell.)*

Però sens dubte, on es veu millor el caràcter popular i menys "tristanesc" és al començament del segon quadre del tercer acte, durant la festa a la prada, quan **David** s'aprofita de l'absència momentània de **Magdalena** per treure a ballar a una bonica noia del poble.

DAVID

(Avançant des de la riba del riu.)

Balleu? Déu meu! Què diràn els Mestres?

(Els aprenents li fan burla.)

Ah sí? Part vull també a la festa!

(Agafa una noia i ballen.)

UNS APRENENTS

David! David! La Lena ja ve!

DAVID(Alarmat, deixa la noia, però quan veu que **Lena** no hi és, torna a ballar.)

Bé, no m'amoïneu. Deixeu-me tranquil!

DAVID

És cert? Adéu, formosa noia!

(Besa apassionadament la noia i se separa d'ella. Els aprenents, ràpidament deixen de ballar, corren cap a la riba i es col.loquen per a rebre els Mestres, ordenant a tothom que es quedi enrere...)

No és que **David** no estimi apassionadament a **Magdalena**, però el seu amor és senzill, no pot evitar la seva tendència al festeig d'una noia bonica, tot i que s'espanta quan creu que **Lena** el pot veure. Wagner ens mostra una relació d'amor, senzilla i humana, potser contrastada amb la profunda de **Walther** i **Eva**, on aquest tipus de comportament hagués estat impossible.

Per una part **David** és el personatge que ens mostrarà les característiques de l'Art dEls **Mestres Cantaires**, totes les seves proves, facetes, normes i graons d'aprenentatge. És **David** qui ens transmetrà tots els coneixements que Wagner va obtenir de l'obra de Wagenseil (1633-¿1705-1708?) qui va ser un autor i editor de més de sis-cents llibres. La curiositat d'aquest singular personatge no semblava tenir límits i el nostre interès per aquest eminent filòleg és degut, avui dia, a la seva edició de la Crònica de Nuremberg (De Sacri Romani Imperii libera ciutate Norinbergensi commentatio), datada a Altdorf el 1697.

L'obra no passa de ser una història i descripció en llatí de l'antiga ciutat de Nurem-berg, però en l'última part aborda l'estudi dels orígens, pràctica, utilitat i regles "del diví art dEls **Mestres Cantaires**" amb unes cent cinquanta pàgines on se'ns explica tot sobre les normes dEls **Mestres Cantaires**.

Les explicacions de **David** a **Walther** en el primer acte són un detall concret de les dificultats per arribar a ser Mestre Cantaire, no tant sols tècniques, sinó també els passos per aconseguir-ho.

Així, **David** va preguntant a **Walther** si ja ha assolit alguns dels graus previs per arribar a ser Mestre... si ja s'havia presentat a un concurs de cant, si ha estat un simpatitzant de l'Escola de Cant, si va ser «Alumne» i després «Poeta», i finalment «Cantaire»... Quan compren que no ha passat per aquests càrrecs es queixa amargament.

DAVID

Oh Lena, Lena!

David és «Alumne» tant sols fa un any, del «més gran Mestre de Nuremberg, **Hans Sachs**», però encara li falta molt per arribar a Mestre... el seu primer pas serà ser 'Oficial', encara lluny de ser 'Cantaire' i després 'Poeta'... tant sols llavors, podrà aspirar a ser Mestre.

David aconseguirà ser 'Oficial' en el tercer acte, però encara no domina les enormes llistes de tons i rimes que li permetran ser 'Cantaire'... i encara molt menys 'Poeta'.

DAVID

Poeta heu dit?

*Quan de "Cantaire" ja el nom tinguéssiu,
I eixos tons dels Mestres bé cantéssiu,
fent un poema vós mateix
ben ajustat a allò establert,
propi al cant que un Mestre ha fet,
serieu poeta nomenat.*

I llavors l'últim pas:

DAVID

*Senyor, puc dir-vos això com va:
quan troba el poeta, amb traça,
pel seu poema, creat abans,
el cant inspirat i una forma nova,
pot ja, com Mestre en cant, se' escollit.*

Així **David** va, a més a més, mostrant els errors que es castiguen pel Marcaire i les formes de cant que s'han de dominar... la llista és enorme.

La Tabulatura tipificava fins a 32 tipus d'errors diferents i d'aquesta forma **Beckmesser** 'marca' a **Walther** en la seva Cançó de la Prova els errors de

Blind Meinung ('opinió cega', significat confús), *Falsch-Gebänd* ('falsa concordança'), *Unredbare Worte* ('veus impro-nunciabls'), *Klebsilben* ('apòcope'), *Laster* ('vici'), *Äquivoca* ('sinèresi'), *Reim am falschen Orte* ('rima en un lloc inadequat'), *Differenz* (variació ortogràfica per resoldre la rima), *Falscher Athem* ('emissió falsa' o inserció de dues rimes en una sola respiració) i alguns altres.

En realitat, **David** passa a ser 'Oficial' d'una forma molt precària, per 'urgència'. En el tercer Acte, **Sachs** considera el Cant

que **Walther** ha preparat pel concurs com una 'Cançó de Mestre' i per això aquest Cant ha d'ésser 'batejat' amb un nom, davant de padrins i testimonis, com en els batejos. **Eva** i **Sachs** faran de padrins, **Lena** i **David** de testimonis. **Sachs** diu:

*Mes, com que cap aprenent en pot ser
il avui ha cantat els versos molt bé,
des d'ara serà fadrí nomenat:
acosta't, **David**, et vull confirmar!*

*(**David** s'agenolla i **Sachs** li dóna una petita bufetada.)*

*Amunt, company, recorda eix moment
i mai el bateig podràs oblidar.
Si manca res, no en feu esment,
no es pot se' exigent en bateig tan urgent.
Perquè pugui el cant tenir força i vida,
li vull donar un nom que li escaigui:
"Un somni amorós nascut a l'alba",
així es dirà la cançó de **Walther**;
que creix feliç, sens cap dissort.*

David ha cantat bé el seu cant de Sant Joan, i a més a més, no podria ser testimoni sense ser 'Oficial'. El cant de **David** en el famós quintet final del primer quadre del tercer acte, després de ser nomenat 'Oficial', **David** està encantat, i diu:

*És il.lusió o estic somniant?
Dolç el misteri és de sentir!
Somni del matí és sols?*

*Com això entendre puc?
Jo un Mestre puc se' un dia
i tots dos ben prest a l'altar hem d'anar. Ah, quin goig que sento al cor!
Puc a Mestre arribar!
Mestre, Mestre jo seré aviat!*

La relació de **David** amb **Sachs** és de gran afecte i estimació, però no exempta de càstig i mà dura... **Sachs** aprecia **David** però l'educa. **David** es permet inclús aconsellar a **Sachs** el matrimoni; hi ha una relació, doncs, de confiança, però sempre limitada a l'obediència. Així, podem veure que **David** diu coses com:

*(Besa la mà de **Sachs** i diu a part.)
Oh! Mai sa bondat no ha estat tan gran!
Fins m'ha fet oblidar els cops de peu
que em va dar.*

De manera que **Sachs** no dubta en castigar les indisciplines manifestes de **David**. I en una altra ocasió li diu:

DAVID
Lliçó no dono?
SACHS
*No, no avui.
Et vull castigar per tant desordre.
El nou calçat col.loca a la forma.*

Per últim, tan sols recordarem que en el '**Hans Sachs**' de Lortzing, el personatge paral·lel a **David**, es diu Görg, i en aquesta obra Görg fa servir una de les millors cançons de **Sachs** per presentar-la com a prò-pia a la seva estimada Kordula (la **Magdalena** d'aquesta obra) atraient la seva admiració. Desgraciadament, oblida el ma-uscrit quan acaba la cançó i aquest va a parar a les mans de l'Emperador Maximilià que acaba d'arribar a Nuremberg per a la sessió del Parlament. L'Emperador preguntarà de qui és aquesta cançó que l'entusiasma, i l'astut Eoban Hesse (el **Beckmesser** d'aquesta obra) es presentarà com fals autor d'ella.

Així no és el 'robatori' de **Beckmesser** el que deixa el cant a mans del competidor, sinó Görg, sense voler... Per fi Görg confessarà l'origen de la

cançó, i en aquest moment **Sachs** es presenta i recita el poema de forma correcta, declarant-se el seu autor.

Tenim, doncs en **David** un personatge múltiple, on aprenem el caràcter popular tant en l'amor com en les relacions del món dels Mestres.

Ramon Bau